

Ellon.
Laijotbr.
1897

Fredrikson Mayer

GÖTEBORG.

Angående Thomasfosfat

m. m.

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

National Library
of Sweden

MEYER & KÖSTER, GÖTEBORG. 1887.

Ellon.
Laijotbr.
1887

Fredrikson Mayer

GÖTEBORG.

Angående Thomasfosfat

m. m.

MEYER & KOSTER, GÖTEBORG. 1887.

H. H.

Mina under åren 1885 och 1886 till Eder öfverlemnade små »gif akt» på Thomasfosfat hafva icke förfelat sin uppgift att göra preparatet bekant och eftersökt. Ännu är det dock blott en ringa del af landets jordbrukare, som gjort bekant-skap med detta för landtbrukaren så betydelsefulla gödnings-ämne och jag beder Eder derföre att inom Eder nejd och vid de tillfällen landtbrukare å sammankomster i Eder närvaro rådgöra om gödningsämnen för sina åkerfält bringa på tal preparatet Thomasfosfat.

Jag har vågat påstå att det preparat jag erbjuder Eder, är det enda inom riket hittills bepröfvade och på de mest olikartade jordmåner inom olika provinser begagnade Thomasfosfat och jag är nu i tillfälle att bekräfta dessa påståenden genom intyg från de vetenskapsmän och ansedde landtbrukare, hvilka beredvilligt lemnat sina yttranden grundade på systematiskt genomförda försök och iakttagelser vid Thomasfosfatets begagnande.

Till desse herrar frambär jag min förbindligaste tack för den viktiga hjälp de gifvit mig till mitt företag och försök att bryta väg för Thomasfosfatet inom Sverige.

Jag hoppas ock att under kommande tid fortsatt få åtnjuta deras hjälp och skall städse med intresse söka meddela de erfarenheter, som angående preparatet kunna vinnas.

Under hösten 1886 har ett betydligt antal consumenter anmält sig hos mig, och erhållit Thomasfosfat. Jag blifver derför i tillfälle att vid detta års slut offentliggöra än fler intyg från för detta preparat intresserade afnämare inom Norden och är en hvar tacksam, som vill hjälpa mig att underlätta mängden af landtbrukare, genom att efter vunnen erfarenhet om preparatet söka tillföra dem ett ändamålsenligt, kraftigt och billigt gödningsämne.

Ett sådant är det 19—22 % Thomasfosfat, jag har att erbjuda.

Redogörelse för några försök med användning af: »Thomasfosfat och Precipitat» erhållna från Herr Fredrikson Mayer Göteborg, till gödsling för *höstsäd* hösten 1885 — skördade hösten 1886 vid Ulltuna försöksfält. De jemförande försöken anställdes allenast mot lika *behandlad* och lika *beskaffad styf lerjord*, gödslad med Fiskguano. Tvenne säden användes: Den ena serien af 6 rutor besådda med 5 ℓ pr ruta tjock hvete (*Triticum Turgidum*). Denna skadades af vintern, genom utgående, så att resultaten blifvit alldeles opålitlige, och deraf ej förtjente omnämnas.

Den andra serien af 6 rutor besåddes pr ruta med 4,6 ℓ kubbhvete (*Triticum vulgare* var: *Compactum*) hvarje ruta är 1,000 $\square$ -fot och ligga i rad efter hvarandra efter nummerordning.

			Afkastn. i ℓ .		
	Ruta N:o	Halm	Säd		
Gödsling 5 ℓ Fiskguano	55	74	37	motsv. pr Tunn-	
" " "	57	78	36	land à 300 ℓ	
" " "	58	75	38		
" " "	60	73	33	pr tunna.	
Medeltal		75	36	= 67 Ta Svensk	
3 ℓ Precipitat	56	72	36	= 69 " "	
" " Kali salt					
" " Thomasfosfat	59	70	36	= 67 " "	
" " Kali salt					

Häraf framgår att Fosfaten väl concurerat med Fiskguano, men att denna lemnat mera halm. Då jorden icke är qväfverik är detta af så mycket större betydelse; med tillskott af qväfve synes resultatet kunnat bli förmånligare för fosfaten.

Ulltuna Försökstation d. 28 Nov. 1886.

Hampus von Post.

Herr Brukspatron Nils N:son Aschan,

Ohs Bruk, Lamhult.

Någon generalpuff för Thomasfosfatet kan från mig icke väntas emedan årets skörd har, utan undantag, gifvit mig vigtigare kärna än någonsin tillförne; Lin och vicker har äfven

varit det vackraste man sett. Men när, vid Hinsekind grödan började att gulna, stod den del, som kommit i åtnjutande af Thomasfosfat ännu länge grönskande tilltagande på halmen.

Thomasfosfatet behöfver icke puffas fram, sålänge det förblifver 20 %. För den, som icke värdera slagg, annorlunda än som yppersta väggrus, borde blott göras klart, att Thomasfosfatet är en 20 % »Flott Zinner», då möjligen det tunga landtmannabegreppet höjde sig till önskan, den jag lifligt närer, att af Edert, för mig anskaffade Thomasfosfat, kunna ega så mycket som egen jord hvarje år behöfver; deremot, de landtmannen ruinerande jernvägstaxor planera det största hindret.

*Herr Landtbruksdirektören Ivar Insulander
Bjerka Säby, Linköping.*

Till svar får jag meddela, att vid det försök, som till detta årets skörd blifvit gjordt, funnit Thomasfosfatet lika verksamt som ett superfosfat af samma fosforsyrehalt och är detta anledningen till min i höst gjorda större användning af detta gödningsämne.

Herr Lektor Aug. Bellinder, Örebro.

Med anledning af Eder förfrågan, huru det genom Eder köpta 19—22 % Thomasfosfatet verkat på hafre, sådd i mossjord, får jag meddela, att det, såvidt man af blott ett års försök kan döma, utöfvat en synnerligen god verkan, alldenstund hafren under hela växttiden utvecklade sig lika frodigt på de tegar, som gödslats med Thomasfosfat, som å dem, hvilka erhållit 20 % superfosfat, hvarvid likväl är att märka, att Thomasfosfatet, hvars forforsyra blott till hälften tyckes kunna lösas första året, under det att återstoden kommer följande skördar till godo, användts i dubbelt så stor quantitet på tunnland som 20 % superfosfat.

*Possessionaten Herr Aug. Ericsson,
Utby & Åkerström.*

Till svar å ärade skrifvelse får jag meddela, att jag på grund af den svåra torkan denna sommar ej kan lemna några

nöjaktiga upplysningar rörande Thomasfosfatets verkliga värde, men kan jag som allmänt omdöme yttra, att den med 2 ctr Thomasfosfat och 2 ctr Kalisalt pr tunnland gödslade hafren var ganska vacker, tydande på gödningsämnenas goda verkan

Herr S. Olsson, Gamla Lödöse.

På begäran af Herr Fredrikson Mayer får jag härmed upplysa, att jag å cirka 2 tunnlands areal begagnat 10 ctr 20 % Thomasfosfat för råg under hösten 1885 och har skörden på det fält der Thomasfosfatet användts blifvit fullt lika riklig, som der jag begagnat benmjöl och superfosfat, hvarför jag är i tillfälle rekommendera detsamma till Herrar landtbrukares begagnande

*Herr Pastor J. E. Hansson,
Karlsbol & Wermskog (Wermlands Län)*

Af Herr Fredrikson Mayer's i Göteborg Thomasfosfat har undertecknad för årets höstutsäde användts såsom bigödning 14 Ctr på en yta af omkring 3 tunnland lerjord, och som rågen på denna del af rågfältet är fullt ut lika vacker som på den andra delen, hvarest såsom bigödning och till proportionsvis samma mängd som Thomasfosfat användts Meyillones guanosuperfosfat, kan jag ej annat än rekommendera Thomasfosfaten såsom ett både billigt och användbart bigödningsämne.

Herr A. J. G. Weinberg, Åmål.

På begäran meddelas att det Thomasfosfat jag från Eder hösten 1885 erhållit begagnats för höstråg och efter $2\frac{1}{4}$ tunnas rågutsäde å min hösträda skördade jag 110 stör, hvilka efter tröskning lemnat 24 tunnor ren och vacker råg, ett icke öfverdrifvet resultat, men bra nog, om i betraktande tages, att den stränga torkan förorsakat halmens dödmatande, som man säger, på den högst belägna delen af fältet.

Herr A. G. Adelsköld, Bohl & Wedum.

Å Eder fråga angående Thomasfosfat får jag meddela, att jag sådde cirka 1 säck på tunnland samt 1 Ctr Benmjöl, och är det särdeles svårt att bedömma dess värde då det ej är ensamt sätt, men tycks det som rågen är sämre der detta gödningsämne är begagnadt än der jag använde som bigödnings Superfosfat och Benmjöl, till ungefär samma mängd. När rågen såddes här var det mycket torrt och dröjde det något öfver en vecka innan regn kom och kanske det invercade skadligt å Thomasfosfatets goda verkan.

Herr Johannes Johansson, Storkila & Hofva.

På begäran af Herr Fredrikson Mayer, Göteborg intygas att rågen på det fält der jag begagnat Thomasfosfat under denna höst, står kraftig och synes komma att lemna god skörd samt att jag pr tunnland svartmylla och lerjord begagnat 2 Ctr Thomasfosfat.

Herr Axel Carlsson, Hede & Upphärad.

Till svar å Eder ärade skrifvelse får jag nämna, att rågen på det fält, som erhöll Thomasfosfat som bigödnings, utvecklat sig väl och är fullt jemförlig med den å samma fält som erhållit 2 Ctr Benmjöl och 1 Ctr 20 % superfosfat pr tunnland eller motsvarande samma kostnad som Thomasfosfatet pr tunnland. Dock kan först efter inhöstningen af skörden och densammas aftröskning något bestämdt omdöme gifvas. Jag skall dock icke underlåta att noga observera gödningsämnets verkan under hela vegetationstiden.

Herr A. F. Öberg, Sulvik pr Ottebol.

Till rågsådden hösten 1885 erhöll jag från Herr Fredrikson Mayer Göteborg 25 kilo Nienburger Precipitat och 25 kilo Thomasfosfat att som prof användas till half gödning på ett fjerdedels tunnland åker.

Detta är af mig verkställt och har gödningsämnena visat sig vara mycket verksamma samt rågen vacker, hvarför jag

anser dem fullt jemförliga om ej bättre än superfosfaten och jag kan rekommendera dem hos en hvar jordbrukare till det bästa.

Herr Carl Fahlström, Fröbol pr Elgå.

Herr Fredrikson Mayer i Göteborg sände mig hösten 1885 att som prof användas till half gödning på $\frac{1}{4}$ tunnland åker 25 kilo Nienburger Precipitat och 25 kilo Thomasfosfat.

Detta är af mig verkställt på så vis att ett $\frac{1}{4}$ tunnland gödslades med half animalisk gödning, tillsatt med ofvan-nämnda artificiela. Fältet besåddes med hvetet. Hvetet är mycket vackert och jag har funnit dessa gödningsämnen i godhet fullt jemförliga med Superfosfaten Jag rekommenderar dem på grund häraf till det bästa hos hvarje landbrukare.

Herr Anders Persson, Bålstad & Köla.

De 25 kilo Nienburger Precipitat och 25 kilo Thomasfosfat, jag såsom prof erhöi från Herr Fredrikson Mayer, Göteborg, användes till half gödning för höstråg på $\frac{1}{4}$ tunnland.

Gödningsämnena erhöi i början af September och missgynsam väderlek fördröjde sådden så att densamma först den 10 i samma månad företogs. Det oaktadt är rågen jemngod med den hvilken var sådd långt förut under tjenlig tid och vid hvilken superfosfat begagnats som hjälpgödning, komma förenämnda gödningsämnena att blifva tillgängliga hos Eder, så har jag tänkt att göra försök äfven i år med dem.

Af förestående intyg framgår att det preparat jag fört i marknaden visat sig dugligt och vill jag lägga detta förhållande, synnerligen de herrar tyngst på hjertat, hvilka sökt för Eder och andre landbrukare framhålla preparatet såsom för groft och icke dugande.

Denna anhållan gäller således mina konkurrenter.

Angående Thomasfosfatets användande börja nu smånin-gom ledande principer följas.

Der man på vanlig åkerjord vill tillfyllest ersätta de hittills begagnade superfosfaten genom Thomasfosfat, tillför man jorden dubbelt så mycket Thomasfosfat som förut superfosfat. Man erhåller derigenom ett förråd af fosforsyra i jorden, hvilket utöfvar sin verkan på följande frukter, ty Thomasfosfatgödningen har visat sig vara mera uthållande än Superfosfatgödningen, hvilken oftast efter ett år icke mera visar någon verkan.

Att för hvarje landtbruk uppställa bestämda föreskrifter angående mängden af Thomasfosfat, som för hvarje tunnland bör begagnas dristar jag mig icke. Den frågan »huru många centner 20 % Thomasfosfat skall pr tunnland användas» måste landtbrukaren å sitt eget åkerfält efter vunnen erfarenhet själf besvara.

Af förestående intyg framgår att en landtbrukare med fördel begagnat 4 ctr pr tunnland, under det en annan begagnat cirka 3 ctr och en tredje cirka 2 ctr pr tunnland.

De sednare hafva efter mindre qvantitet Thomasfosfat sett god verkan liksom den förre efter större quantum.

Att Thomasfosfatet skall möjligast djupt nedmyllas vare sig genom plog eller extirpator derom äro de fleste landtbrukare ense.

Thomasfosfatet bör utströs på vårsädesfältet någon tid t. ex. 3 à 4 veckor före sädets inbringande i jorden. Så har delvis skett hos de konsumenter, hvilka härofvan lemnat intyg öfver resultaten.

En del Kemister hafva påstått nödvändigheten af Thomasfosfatets utströende på hösten, och hafva till stöd för sitt påstående åberopat preparatets svårslöshet.

Tvertemot detta påstående hafva andra kemister genom anställde prof visat, att Thomasfosfatet till följd af dess stoffina form löser sig ganska hastigt, och landtbrukare här i riket hafva upplyst mig om, huru de på sina försöksfält sett tydligt att Thomasfosfatet verkat hastigare och säkrare än Superfosfat, begagnat vid sidan af Thomasfosfat.

Vid länge uthållande torka har iakttagits, att den ringa fuktighet som vid dylika perioder i jorden förfinnes varit till-

räcklig att lösa fosforsyran i Thomasfosfatet, och att medelst densamma framdrifva växtligheten hos plantorna.

Jag hänvisar härvid till Herr Brukspatron N. N:son Aschan på Ohs förestående intyg.

Thomasfosfatet bör vara särdeles fint förmålet, så att det innehåller 80 % stoftfint mjöl och 20 % i form af fint mjöl.

En af de personer hvilka grundligt underställt Thomasfosfatet pröfning från snart sagt alla håll Professor Paul Wagner i Darmstadt yttrar häröfver bland annat: Ett Thomasfosfat hvilket består af 80 % stoftfint mjöl innehåller Fosforsyran i så löslig form att 100 ö af detta mjöl redan under första året utöfvar samma verkan som 60 ö Superfosfatfosforsyra.

Betecknar man således fosforsyran i superfosfat med 100 så har fosforsyran i det Thomasfosfat hvilket består af 80 % stoftfint mjöl och 20 % fint mjöl ett gödselvärde af rundt räknadt 50 eller med andra ord 2 ö Thomasfosfat på våren utströdt på åkern lemnar redan under samma års sommar lika högt skörderesultat som 1 ö Superfosfatfosforsyra. Om nu dervid bemärkes att följden efter den större quantiteten Thomasfosfat i jorden visat sig uthållig under 2 å 3 år och att priset å detsamma är $\frac{2}{5}$ delar af Superfosfatets pris så synes det vara med rätta man uppmanar landtbrukaren begagna Thomasfosfat.

Thomasfosfatet är dugligt till gödningsämne för såväl vår som höstsäd enligt de redan vunna erfarenheterna här i landet.

För kalkfattig jord bjuder Thomasfosfatet utom fosforsyra äfven riklig tillgång på kalk ända till 40 %.

Det har af mina konsumenter begagnats på styf och lätt lerjord, svartmylla, schifferblandad och ren sandjord, gammal och nyodlad mossjord.

Utförlig berättelse öfver Professor Nilsons å experimentalfältet i Stockholm gjorda försök finnes upptagen i Landbruksakademiens tidskrift.

De vid Landbruksutställningen i Stockholm förliden sommar utställda »försöken in natura» visade fosforsyrans i Thomasfosfatet löslighet på tydligaste sätt.

Haf godheten beakta, att blott ytterst sällan en rentabel verkan uppnås genom begagnande af ensam fosforsyra på våra åkerfält, ty de allra fleste äro i behof af kali och qväfve.

Jag tillråder därför till Thomasfosfatet en tillsats af dessa ämnen i form af chilesalt peter och Kainit.

Följden kommer icke att uteblifva.

Kainiten med 23 % svafvelsur chlorkalium bör tillsättas Thomasfosfatet omedelbart före utströendet, ty annars klumpar sig dessa båda ämnen tillsammans.

Såväl Thomasfosfat som Kainit, bepröfvade och analyserade erbjuder jag Eder i större och mindre quantiteter till billiga priser.

Thomasfosfatet expedieras i säckar med den stämpel som omslaget utvisar.

Inom icke allt för lång tid hoppas jag blifva i tillfälle erbjuda Eder dessa preparat färdigblandade i sådan form att de äfven i säckar icke klumpa sig.

Af Kainiten bör tagas lika stort quantum som af Thomasfosfatet.

Af Chilesalt peter torde $\frac{1}{4}$ centner till hvarje centner Thomasfosfat vara fullt tillräckligt.

För kommande vår erbjuder jag äfven en förträfflig Rotfrukts och Potatisgödning. Denna bör af de hrr Landtbrukare synnerligen beaktas, hos hvilka tillgång på stallgödsel är knapp.

De kunna begagna sitt stallgödsel förråd productivare å höstrådan, och efter den Rotfruktsgödning, jag bjuder, erhållas större potatis och rofskörden än vid stallgödsels begagnande.

För trädgårdar och parkanläggningar har jag ett passande gödningsämne att erbjuda dem, hvilka värdera vackra och yppiga gräsmattor.

Jag började min uppsats med höflig anhållan om Eder medverkan till Thomasfosfatets närmare kännande af Eder och Eder vänkrets, och jag slutar den med samma höfliga anhållan.

Högaktningsfullt

Fredrikson Mayer.

Göteborg, Januari 1887.

